

SABRI HAMITI

fisha
konica
kopradeci
kolligio
migjeni
noli
poradeci
kolligiti
ur
ke
m
migjeni
m
migjeni
noli
kolligiti
noli
kolligiti
m
migjeni
kuteli
fisha
noli
kolligiti

**LETËRSIA
MODERNE
SHQIPTARE**

(Gjysma e parë e shek. XX)

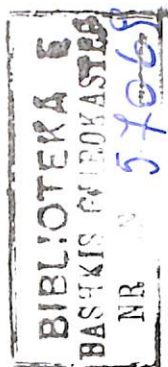

H
23

Dr. Sabri HAMITI

LETËRSIA MODERNE SHQIPTARE

(Gjysma e parë e shek. XX)

SHTËPIA BOTUESE "Alb-as's"

Recensentë:

Prof.as.Dr. Ymer Çiraku
Pedagog. Kastriot Gjika
Dr. Zejnullah Rrahmani
Mr. Sali Bashota

Botuese dhe Redaktore:

Rita FILIPI

Redaktore letrare:

Natasha Pepivani

Realizimi në kompjuter dhe kopertina:

R & T Advertising

(Në kopertinë prapa, pjesë nga letra që autori i ka dërguar botueses)

© Copyright 2000: Alb-ass

ISBN 99927-700-0-7

Shtëpia Botuese: "Alb-ass"

Rruga: "Elbasanit" P.2, Sh.10, Ap.75, Tiranë

Tel: (04) 224895, E-mail: alb_ass@hotmail.com

PËRMBAJTJA

Parathënie 7

I. LETËRSIA MODERNE SHQIPTARE

1. Modernia dhe modernizmi	11
2. Letërsia moderne shqiptare	12
3. Format letrare	14
4. Vetëdija për letërsinë	15
5. Qarku kulturor historik	17
Përmbledhje	19

GJERGJ FISHTA (1871-1940)

1. Portreti I krijuesit	20
2. Epi Lahuta e Malcisë	22
3. Lirika e kryengritjes	27
4. Dramat e Fishtës	31
Përmbledhje	34

FAIK KONICA (1875-1942)

1. Mjeshtri i fjalës shqipe	35
2. Romani i pambaruar	37
3. Kopshti shkëmbor	42
Përmbledhje	47

MITHAT FRASHËRI (1880-1949)

1. Të dhëna për jetën	48
2. Vepra kritike	49
3. Hi dhe Shpuzë	51
Përmbledhje	56

FAN S. NOLI (1882-1965)

1. Autobiografia e Nolit	57
2. Israelitë e Filistinë	60
3. Poezia e Nolit	64
Përmbledhje	71

ALI ASLLANI (1882-1966)

1. Poeti me humor 72
2. Hanks Halla 74
- Përmbledhje 78

1 LASGUSH PORADECI (1899-1987)

1. Poeti modern i shqipës 79
2. Zog' i Qiejve 82
3. Kënga pleqërishte 83
4. Kënga e dashurisë 87
5. Vdekja e Përjetësia 89
6. Testamenti poetik 94
- Përmbledhje 96

2 ETËHEM HAXHIADEMI (1902-1965)

1. Të dhëna për autorin 97
2. Tragjeditë 98
- Përmbledhje..... 103

3 ERNEST KOLIQUI (1903-1975)

1. Poeti i mërguar 104
2. Poezia e Koliqit 106
3. Novela moderne 112
- Përmbledhje 122

4 MITRUSH KUTELI (1907-1967)

1. Një jetë njerëzore 123
2. Tregimet e rrëfimet 126
3. Xheladin Beu e Tat Tanushi 129
4. Sulm e lotë 132
5. Kritikë dhe ese 136
- Përmbledhje 138

5 MILLOSH GJERGJ NIKOLLA – MIGJENI (1911-1938)

1. Miti për poetin e ri 139
2. Vargjet e lira 142
3. Skicat letrare 148
4. Novelat e Qytetit të Veriut 150
- Përmbledhje 155

STERJO SPASSE (1914 – 1989)	
1. Jeta e parë e shkrimtarit	156
2. Pse	157
Përmbledhje	161

ESAD MEKULI (1916-1993)	
1. Bard i Kosovës	162
2. Për ty	163
Përmbledhje	170

II. ANALIZA LETRARE

SKËNDERBEU NË PARAJSË (Gj. Fishta)	173
HEROI TRAGJIK (Gj. Fishta)	176
AMBASADA E ZULLUVE (F. Konica)	184
BIOGRAFIA E NAIMIT (M. Frashëri)	188
1. Para njëqindvjetorit	188
2. Idetë dhe vlera e librit	190
3. Biografia e Naimit	191
MËRGIMI POLITIK (F. Noli)	197
ZBULIMI I SOKRATIT (L. Poradeci)	202
ABELI E KAINI (E. Haxhiademi)	206
FURTUNA E GJAKUT (E. Koliqi)	210
KRIJUESI PASIONAL (M. Kuteli)	214
TREGIMI I DASHURISË (M. Kuteli)	220
1. Tregimi i rrëfimit	220
2. Tat Tanushi i dashuruar	222
3. Dënimi me jetë	224
4. Diskursi poetik i Kutelit	225
ZOGU I DREQIT (Migjeni)	227

III. TEKSTE TË ZGJEDHURA (Të komentuara)

GJERGJ FISHTA	
Vranina	233
Kënga e Lulashit	235
Gjuha shqype	237
Juda Makabe	239
Tanusha e Laura	242

FAIK KONICA	
Apostulli i qytetarisë	244
Letërsia e shekullit njëzet	246
Helena e Trojës	249
LUMO SKENDO	
Të mukëtit	250
Ay mal	251
FAN NOLI	
Hymni i flamurit	253
Syrgjyn vdekur	255
Kryeministëri Shqipërisë	257
Samsoni e Dalila	259
ALI ASLLANI	
Hanko Halla	262
LASGUSH PORADECI	
Kënga pleqërishte	264
Poradeci	265
Mbarim vjeshte	267
Vdekja e nositit	268
Sokrati	269
ETËHEM HAXHIADEMI	
Skënderbeu	272
ERNEST KOLIQI	
Kërcimtarja e Dukagjinit	273
Diloca	276
Tregtar flamujsh	279
Tingëllimit	281
MITRUSH KUTELI	
Gjonomadhë e gjatollinj	282
Rinë Katerinëza	284
Poem Kosovar	288
MIGJENI	
Baladë qytetse	290
Nën flamujt e melankolisë	292
Legjenda e misrit	294
M'at-anë të gardhit asgja e re	296
STERJO SPASSE	
Letra e Zaverit	297
ESAD MEKULI	
Popullit tim	300
Mbramja	301
IV. MENDIMI KRITIK	303
LITERATURA	318

PARATHËNIE

Qëllimi i këtij libri është t'i japë të sistemuara dijet për zhvillimet letrare dhe vlerat letrare shqipe në gjysmën e parë të shekullit XX. Hartimi i librit ka parasysh trajtimin kritik të dukurive dhe shfaqjen e tyre në rrjedhë të kohës.

Libri është ndarë në katër pjesë: I. Letërsia moderne shqiptare, II. Analiza letrare III. Tekste të zgjedhura, IV. Mendimi kritik, për të bërë më të kapshme kërkimet letrare, rezultatet e tyre dhe për të krijuar një sistem të argumentimit e të vlerësimit letrar.

Pjesa e parë, Letërsia moderne shqiptare, provon ngritjen e një sistemi të paraqitjeve e të vlerësimeve të veprave letrare e të autorëve, duke pasur në konsideratë rendin kronologjik dhe shfaqjet tipologjike. Kjo është pjesa kryesore e librit, sepse ngre vlerat themelore të letërsisë shqiptare, që krijojnë periudhën letrare, me karakteristika të dallueshme nga periudhat pararendëse e pasrendëse. Ky shkrim me karakter historik-letrar trajton veprat kryesore të gjinive të ndryshme dhe autorët më të rëndësishëm, duke theksuar veçoritë e shkrimeve të tyre, që i bëjnë origjinalë, të ndryshëm nga njëri tjetri, por të lidhur në një sistem vlerash.

Pjesa e dytë, Analiza letrare, përqendrohet në interpretimin e veprave të njohura të autorëve që trajtohen në pjesën e parë. Në këtë hapësirë të re provohet një metodë e shqyrtimit të teksteve shumëkuptimëshe të letërsisë moderne shqiptare. Është bërë kujdes që veprat e analizuara të jenë të gjinive të ndryshme: poezi, prozë, dramë e kritikë. Kjo pjesë ka qëllim kryesor të propozojë një mënyrë të leximit letrar pa përjashtuar mënyrat e tjera të interpretimit. Këto vepra më parë janë trajtuar pak ose hiç në studimet shqiptare.

Pjesa e tretë, Tekste të zgjedhura, propozon një antologji letrare, që lexuesi ta ketë në dorë; një libër letrar për kënaqësi të leximit dhe për të provuar nëpërmjet tij idetë e argumentimet në dy pjesët e para. Në këtë mënyrë lidhen të tri pjesët dhe japin mundësinë e sprovimit të dijeve të lexuesit duke hulumtuar brenda këtij libri, që ka destinimin e librit shkollor.

Rubrikat Përmbledhje, Komente letrare dhe Mendime kritike në një rend japin: dijen themelore letrare, shpjegimin e strukturave letrare duke gjetur çelësin e leximit të figurës e të domethënies dhe mendime kritike të shfaqura në kohë të ndryshme për autorët e veprat.

Titulli i lirit, Letërsia moderne shqiptare nuk është një etiketë, por një qenësi e kërkimit të periudhës letrare, që ngre në kulm individualitetet krijuese e vlerësuese letrare, pa pranuar asnjë shkollë si mbizotëruese të krijimit letrar. Kjo dukuri e letërsisë shqiptare që zotëron gjysmën e parë të këtij shekulli, zhvillohet pa u kushtëzuar thelbësisht nga periudha historike dhe sociale e shqiptarëve. Se letërsia ka ligjësitë e brendshme të zhvillimit në trajtën e shndërrimeve të brendshme.

Lexuesi i vëmendshëm i letërsisë shqiptare do të ketë kuptim për vështirësitë që i kanë dalë autorit gjatë hartimit të këtij libri. Autorë të rëndësishëm të kësaj periudhe të letërsisë shqiptare për shumë dhjetëvjetësha ishin nxjerrë përdhunshëm nga sistemi i letrave shqipe. Veprat e këtyre autorëve kishin mbetur të pashqyrta nga kritika në nivelin e rrjetës së vlerave letrare. Prandaj, në shumë pika të kërkimit, kjo sprovë është gjetur në pozitën e punës nismëtare. I vetëdijshëm për këtë, autori i pranon me të njëjtën ndjenjë të hapur pëlqimet dhe vërejtjet për punën e mbaruar.

Sabri Hamiti

LETËRSIA MODERNE SHQIPTARE

Gj. Fishta
F. Konica
M. Frashëri
F. Noli
A. Asllani
L. Poradeci
E. Haxhiademi
E. Koliqi
M. Kuteli
Migjeni
S. Spasse
E. Mekuli